

K povinnosti akceptace hotovosti obchodníky

- Předpis
- zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (**ZČNB**)
  - zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, ve znění pozdějších předpisů (**OmezPH**)
  - zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (**TrestZ**)
  - zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (**ZOBM**)
  - zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (**ObčZ**)

- Ustanovení
- § 16 odst. 1, § 44 odst. 1 písm. f) ZČNB
  - § 4 odst. 2 OmezPH
  - § 239 odst. 2 písm. a) TrestZ
  - § 5 odst. 1, § 5 odst. 2 písm. b) a c), § 9 odst. 1 písm. c) a d), § 12 odst. 1, § 24 odst. 1 ZOBM
  - § 1820 a násl. ObčZ

Otázka

Jsou obchodníci¹ vždy povinni akceptovat hotovost?

Odpověď

Obecně platí, že obchodníci v České republice platby tuzemskou korunovou hotovostí odmítat nemohou.²

Podle ustanovení § 16 odst. 1 ZČNB jsou *platné bankovky a mince vydané Českou národní bankou zákonnými penězi ve své nominální hodnotě při všech platbách na území České republiky.*

Shora citované ustanovení § 16 odst. 1 ZČNB pak doplňuje § 5 odst. 1 ZOBM, jenž stanoví, že *každý je povinen přijmout tuzemské bankovky a mince bez omezení, ledaže je oprávněn jejich příjem odmítnout.*

I. Obchodník je oprávněn odmítnout příjem hotovosti, jestliže se jedná o:

- a) více než 50 tuzemských mincí v jedné platbě (§ 5 odst. 2 písm. c) ZOBM)
- b) pamětní bankovky, pamětní mince nebo tuzemské bankovky a mince prohlášené ČNB za neplatné (§ 5 odst. 2 písm. b) ZOBM)
- c) nestandardně poškozené tuzemské bankovky a mince (§ 9 odst. 2 písm. c) ZOBM)
- d) necelé tuzemské bankovky a mince (§ 9 odst. 1 písm. c) ZOBM)
- e) ostatní běžně poškozené tuzemské bankovky a mince – pouze obchodník jako podnikající fyzická osoba (§ 9 odst. 1 písm. d) ZOBM)
- f) bankovky a mince, u nichž existuje důvodné podezření, že jsou padělané nebo pozměněné (§ 12 odst. 1 ZOBM) – pouze obchodník jako podnikající fyzická osoba.

Nad rámec výše uvedených případů vyplývajících ze ZOBM je podle názoru ČNB obchodník oprávněn nepřijímat platby v hotovosti, jde-li o obchody uzavírané distančním způsobem³, tedy takové, které jsou uzavírány prostředky komunikace na dálku (tzn. bez současné fyzické přítomnosti smluvních stran, nejčastěji

¹ Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby s výjimkou směnárníků.

² Odmítáním hotovostních plateb se nerozumí situace, kdy se obchodník se zákazníkem platně dohodnou, že zákazník uhradí kupní cenu jinak než v hotovosti (např. prostřednictvím platební karty). Bude-li však zákazník požadovat provedení úhrady v hotovosti, je obchodník povinen – s výjimkou případů uvedených výše v tomto dokumentu – mu platbu v hotovosti vždy umožnit.

³ Viz § 1820 a násl. ObčZ.

elektronicky).

Výše uvedené však bude platit pouze tehdy, budou-li tyto smlouvy také plněny distančním způsobem, který (popř. v souvislosti s požadavkem platby předem) předání hotovosti vylučuje.

Tyto podmínky budou splněny typicky v případě internetového obchodu (e-shopu), který prodává:

- a) zboží v digitální podobě, kdy je již z podstaty věci vyloučeno jeho fyzické předání (obdobně pokud obchodník poskytuje služby bez hmotného plnění)
- b) ostatní zboží, pokud způsob dodání zboží (či služby) neumožňuje platbu za zboží za současně fyzické přítomnosti obchodníka (případně jeho smluvního partnera) a zákazníka. Pokud však e-shop nabízí možnost osobního vyzvednutí zboží ve své kamenné prodejně nebo provozovně některého ze svých smluvních partnerů (výdejna, zásilkovna) či nabízí dopravu zboží na adresu určenou zákazníkem, a to bez ohledu na skutečnost, zda tuto dopravu zajišťuje sám, anebo prostřednictvím jiného podnikatele, přičemž současně zákazníkům umožňuje úhradu zboží až v okamžiku jeho převzetí, je podle názoru ČNB povinen akceptovat platby v hotovosti.

II. Obchodník je povinen odmítnout příjem hotovosti v následujícím případě:

- a) platba překračuje částku 270 000 Kč – podle § 4 odst. 2 OmezPH platí, že příjemce platby, jejíž výše překračuje částku 270 000 Kč, nesmí platbu přijmout, jestliže nebyla provedena bezhotovostně.⁴

III. Závěr

Obchodník je vždy povinen umožnit zákazníkovi platbu v hotovosti při úhradě kupní ceny, nejedná-li se o výše uvedené případy.

Dohled nad peněžním oběhem náleží do působnosti ČNB, která na základě ustanovení § 44 odst. 1 písm. f) ZČNB vykonává dohled též nad činností osob, u kterých tak stanoví jiný právní předpis. Tímto jiným právním předpisem se v daném případě rozumí ZOBM, který v § 24 odst. 1 stanovuje, že ČNB vykonává dohled nad dodržováním tohoto zákona a přímo použitelných předpisů EU, na které tento zákon navazuje. ZOBM sice nestanoví za nepřijímání hotovosti žádné sankce, takové jednání však může za určitých okolností naplnit znaky skutkové podstaty ohrožování oběhu tuzemských peněz podle § 239 odst. 2 písm. a) TrestZ. Obchodník za porušení zákona odpovídá též soukromoprávně. Pokud zákazníkovi takovým jednáním vznikne újma, může ji na obchodníkovi vymáhat soudně.

Význam odpovědi pro její adresáty: Tato odpověď vyjadřuje názor pracovníků České národní banky. Soud a případně i bankovní rada České národní banky mohou zaujmout odlišný názor.

Kontaktní osoba: Karin Suchánková, karin.suchankova@cnb.cz
Datum: 1. března 2019

⁴ Přestupky podle tohoto zákona zjišťují při své činnosti finanční a celní úřady.